

Gehuwd, wettelijk of feitelijk samenwonend: wat maakt het uit op socialezekerheidsrechtelijk vlak?

VRIJE
UNIVERSITEIT
BRUSSEL

PROF. DR. ELISABETH ALOFS

Hoofddocent

*Voorzitter vakgroep Privaat- en Economisch Recht
Directeur Opleiding Notariaat*

VRAGEN

- In welke mate verschilt de socialezekerheidsrechtelijke positie van gehuwden en (wettelijk of feitelijk) samenwonenden? (focus op pensioenen)
- In welke mate zijn partners van deze verschillen op de hoogte/worden zij hiervan op de hoogte gesteld?
- Doelpubliek?

INLEIDING: samenlevingsvormen in België

Samenwonen: grootste gemene delers

- Delen van een woning, gezamenlijke huishouding, solidariteit, affectieve relatie

Samenwoningsvormen: ont-/bestaan, ratio legis, bescherming

- Huwelijk: grote bescherming op familierechtelijk vlak
- Wettelijke samenwoning (sinds 2000, RL?): beperkte bescherming op familierechtelijk vlak
- Feitelijke samenwoning: geen bescherming op familierechtelijk vlak

Verschillende gevolgen (en bescherming) op juridisch vlak

- Persoon, solidariteit, vermogen (tijdens en na einde), belastingen, sociale zekerheid

Informatiedoorstroming omtrent familierechtelijke gevolgen verbonden aan keuze?

Keuzevrijheid?

INLEIDING: structuur SZ

SOCIALE ZEKERHEID

SOCIALE VERZEKERINGEN			SOCIALE BIJSTAND
Werknemer	Zelfstandige	Overheidspersoneel	
• Wettelijk pensioen • Arbeidsongevallen- en beroepsziekten • Geneeskundige verzorging • Arbeidsongeschiktheid • Werkloosheid • (Gezinsbijslag)	• Wettelijk pensioen • Geneeskundige verzorging • Arbeidsongeschiktheid • Overbruggingsrecht • (Gezinsbijslag) • SS meewerkende echtgenoot/WP	• Wettelijk pensioen • Arbeidsongevallen- en beroepsziekten • Geneeskundige verzorging • (Gezinsbijslag)	• Leefloon • Inkomensgarantie voor ouderen • Tegemoetkomingen voor gehandicapten

VASTSTELLINGEN

- Gezinssituatie (incl. keuzes en gebeurtenissen op dat vlak) heeft **impact** op SZ-situatie van partners + kinderen, m.n. op:
 - openen of beëindigen van recht op uitkeringen
 - omvang van uitkeringen (tweesnijdend zwaard)
- Binnen de SZ wordt voornamelijk rekening gehouden met de **feitelijke gezinssamenstelling**
 - bv. werkloosheid en faillissement, geneeskundige verzorging, arbeidsongeschiktheid, gezinsbijslag, sociale bijstandssectoren
 - MAAR belangrijke **uitzonderingen**:
arbeidsongevallen- en beroepsziekten en pensioen

VASTSTELLINGEN

- **Geen eenvormige invulling van notie 'gezin' binnen SZ**
 - Voeren gemeenschappelijke huishouding?
 - Affectieve relatie?
 - Domicilie?
- **Geen eenvormig beleid in gelijkstelling van samenlevingsvormen in de SZ**
 - Wordt niet als discriminerend beschouwd door de hoogste rechtscolleges
- SZ **niet afgestemd op 'familierechtelijke regelingen'**:
 - Bv. verblijfsco-ouderschap: domicilie van kind soms bepalend zelfs in geval van bilocatie → strookt niet met de reële gezinslast

VASTSTELLINGEN

- Gezinsgerelateerde SZ-rechten **verschillend naargelang professioneel statuut**
 - bv. EP bij WN en Zelfst., niet bij OH-personeel
- Gebrek aan **informatieverspreiding**
 - Belangrijke adviesfunctie bij de gemeente (ambtenaar burgerlijke stand) en bij de notaris: moet de aandacht vestigen op de socialezekerheidsrechtelijke gevolgen, maar doen dit niet (altijd)
 - Burger passeert niet noodzakelijk bij gemeente of notaris (feitelijke samenwoners)
 - Gebrekkige en verkeerde kennis bij de burger omtrent de familierechtelijke en socialezekerheidsrechtelijke verschillen

PENSIOENVERZEKERING

INVLOED GEZINSSITUATIE

RUSTPENSIOEN

Gezinstarief vs.
algemeen tarief

WN /Zelfst.

PENSIOENSPLITSING

Bij feitelijke
scheiding

WN/Zelfst.

ECHTSCHIEDINGS- PENSIOEN

Bij echtscheiding

WN/Zelfst.

OVERLEVINGS- PENSIOEN

Bij overlijden

WN/Zelfst./Ambt.

RUSTPENSIOEN

OMVANG

Omvang rustpensioen is afhankelijk van

- Duur van loopbaan
- Verdiende beroepsinkomen
- Gezinssituatie (!)

RUSTPENSIOEN

OMVANG

Pensioen tegen GEZINSTARIEF 75%

(van gemiddelde inkomen gedurende de loopbaan)

- Gehuwde pensioengerechtigde met echtgenoot ten laste (d.i. afwezigheid van beroepsinkomsten tenzij binnen grenzen 'toegelaten arbeid; afwezigheid van pensioen of andere sociale vervangingsinkomsten)
- Kinderen ten laste? → geen impact (wel op omvang grenzen 'toegelaten arbeid')

Pensioen tegen ALGEMEEN TARIEF 60%

- Restcategorie
- Gehuwde pensioengerechtigde en echtgenoot niet ten laste;
- Alleenstaande pensioengerechtigde;
- Wettelijk of feitelijk samenwonende pensioengerechtigde (met of zonder partner ten laste)

VERSCHIL IN BEHANDELING TUSSEN SAMENLEVINGSVORMEN

RUSTPENSIOEN

STATUTEN

- **Werknemer**
 - gezinstarief en algemeen tarief
- **Zelfstandige**
 - gezinstarief en algemeen tarief
- **Ambtenaar**
 - RP is niet gezinsgemodaliseerd
 - 1 tarief (75%) → stemt overeen met gezinstarief WN/Zelfst.

PENSIOENSPLITSING

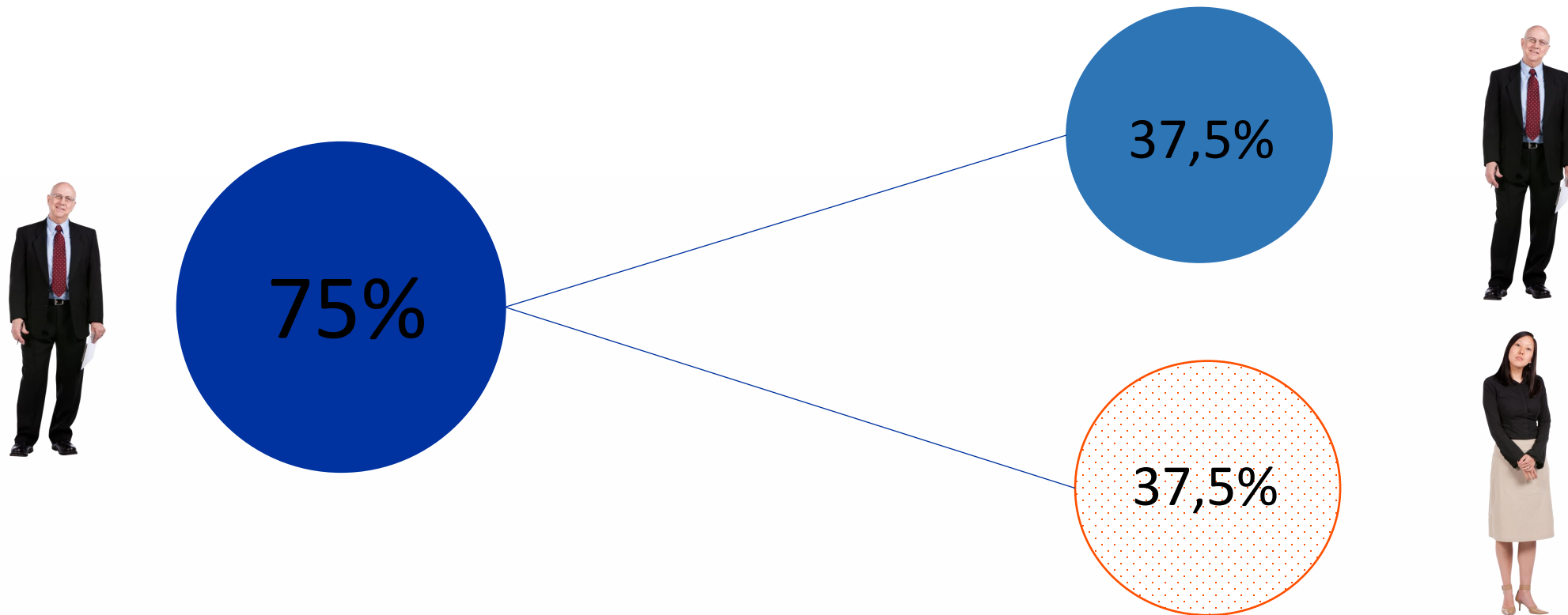
ALGEMEEN

Definitie: Leven de echtgenoten (van tafel en bed of) feitelijk gescheiden van elkaar en geniet één van beide een rustpensioen aan gezinstarief, dan wordt dit, onder bepaalde voorwaarden, opgesplitst in twee delen, waarvan het ene deel toekomt aan de gepensioneerde zelf en het andere deel aan diens echtgenoot → afgeleid recht (en geen eigen recht)

PENSIOENSPLITSING

OMVANG

PENSIOENSPLITSING

VOORWAARDEN

Algemene voorwaarde

- Feitelijke scheiding: onderscheiden hoofdverblijfplaatsen → inschrijving bevolkingsregister (niet weerlegbaar!)

Voorwaarden begunstigde

- Financieel ten laste zijn: afwezigheid beroepsinkomsten (tenzij 'toegelaten arbeid') en sociale vervangingsinkomsten
- Niet veroordeeld om de echtgenoot naar het leven te hebben gestaan
- Niet ontzet uit de ouderlijke macht
- **Geen leeftijdsvoorwaarde!**

PENSIOENSPLITSING

VOORWAARDEN

Voorwaarden pensioengerechtigde echtgenoot

Pensioensplitsing = afgeleid recht voor begunstigde

→ **pensioengerechtigde echtgenoot moet voldoen aan alle voorwaarden inzake rustpensioen** (o.m. pensioenleeftijd bereikt hebben)

→ afgeleid recht **eindigt bij overlijden** van pensioengerechtigde echtgenoot → begunstigde heeft desgevallend recht op overlevingspensioen

→ Correcties

- Indien pensioengerechtigde nalaat zijn pensioen aan te vragen; indien pensioengerechtigde wordt opgesloten in de gevangenis; ... → begunstigde toch recht op pensioensplitsing

PENSIOENSPLITSING

SOCIAAL RECHT VERSUS BURGERLIJK RECHT

Toepassing pensioensplitsing is onafhankelijk van:

- behoeften resp. echtgenoten
- huwelijksvermogensstelsel
- afgewezen of toegekende onderhoudsvordering
- schuld feitelijke scheiding
- vorming nieuwe huishouding
- Kan aanleiding geven tot **financieel onevenwicht**
- Op te lossen op **burgerrechtelijk vlak**
- Via overeenkomst (na toepassing van pensioensplitsing want van dwingend recht)
- Via rechter (vordering tot toekenning of herevaluatie van onderhoudsuitkering)

PENSIOENSPLITSING

STATUTEN

- **Werknemer**
 - pensioensplitsing
- **Zelfstandige**
 - pensioensplitsing
- **Ambtenaar**
 - geen regeling inzake pensioensplitsing
 - wetsvoorstellen ter invoering ervan

ECHTSCHIEDINGSPENSIOEN

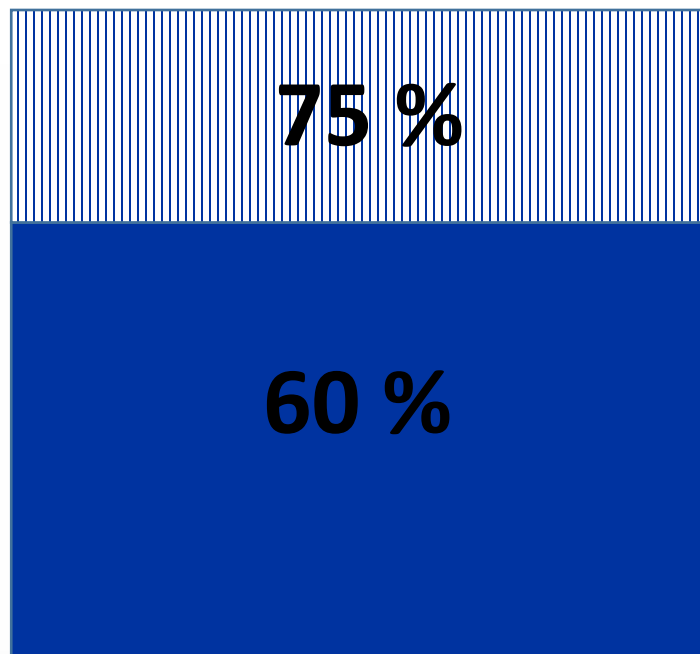
ALGEMEEN

Definitie: bij echtscheiding maakt de uit de echt gescheiden echtgenoot bij het bereiken v.d. pensioengerechtigde leeftijd, onder bepaalde voorwaarden, aanspraak op een eigen persoonlijk rustpensioen, berekenend op de loopbaan v.d. gewezen partner gelegen tijdens de periode v.h. (ontbonden) huwelijk → eigen recht

ECHTSCHIEDINGSPENSIOEN

OMVANG

37,5 %

ECHTSCHIEDINGSPENSIOEN

VOORWAARDEN

Voorwaarden begunstigde

- EP = eigen recht → alg. voorwaarden inzake rustpensioen gelden voor begunstigde (o.m. pensioengerechtigde leeftijd!)
- Niet veroordeeld om de echtgenoot naar het leven te hebben gestaan
- Niet ontzet zijn uit de ouderlijke macht
- **Niet hertrouwen**
 - EP wordt geschorst i.g.v. nieuw huwelijk
 - EP kan herleven indien nieuw huwelijk wordt ontbonden door echtscheiding of overlijden
 - Meerdere EP'en kunnen gecumuleerd worden i.g.v. opeenvolgende echtscheidingen

ECHTSCHIEDINGSPENSIOEN

VOORWAARDEN

Voorwaarden andere echtgenoot

Eigen recht begunstigde en dus **onafhankelijk van positie pensioengerechtigde** ex-echtgenoot

- deze moet pensioengerechtigde leeftijd niet bereikt hebben
- EP blijft uitbetaald zelfs i.g.v. overlijden ex-echtgenoot
- EP blijft uitbetaald zelfs i.g.v. nieuw huwelijk ex-echtgenoot

ECHTSCHIEDINGSPENSIOEN

STATUTEN

- **Werknemer**
 - EP
- **Zelfstandige**
 - EP
- **Ambtenaar**
 - geen EP
 - geen discriminatie volgens GwH (11/1/2006; 10/5/2006)
 - verschil in pensioenstel: pensioen ambtenaar = uitgestelde wedde
 - andere beschermingsmechanismen voor ex-echtgenoot van ambtenaar:
 - recht op OLP
 - recht op alimentatie
 - recht op sociale bijstand
 - wetsvoorstellen ter invoering EP

OVERLEVINGSPENSIOEN

ALGEMEEN

Definitie: Periodieke uitkering berekend op de loopbaan v.d. overleden sociaalverzekerde en betaald aan diens langstlevende echtgenoot (LLE) om de financiële gevolgen van het overlijden draaglijker te maken.

OVERLEVINGSPENSIOEN

TWEE TYPES

- **Overlevingspensioen** (LLE > 48,5 jaar; op te trekken naar 50j.)
 - **Levenslang**
 - **Niet cumuleerbaar met ander inkomen** (tenzij binnen de grenzen van de 'toegelaten arbeid')

OVERLEVINGSPENSIOEN

TWEE TYPES UITKERINGEN

- **Overgangsuitkering** (LLE < 48,5 jaar; op te trekken naar 50j.)
 - **Duurtijd:**
 - gedurende 18 maanden voor LLE zonder kinderlast
 - gedurende 36 maanden voor LLE met kind > 13 jaar
 - gedurende 48 maanden voor LLE met kind < 13 jaar of kind met handicap
 - **Cumuleerbaar** met beroepsinkomsten
- **Omvang** (beide types): **60%** van pensioenrelevante inkomen van overleden echtgenoot (cf. algemeen tarief RP)

OVERLEVINGSPENSIOEN

GERECHTIGDEN

Langstlevende ECHTGENOOT

- **Gehuwd op ogenblik van overlijden** (geen uitbreiding naar WS)
 - Feitelijke scheiding heeft geen impact
- **Huwelijk minstens 1 jaar geduurd** op ogenblik van overlijden (tenzij kind ten laste)
 - wettelijke samenwoning voorafgaand aan huwelijk wordt mee in rekening gebracht
- **Niet hertrouwd**
 - Nieuw huwelijk schorst OLP
 - ontbinding nieuwe huwelijk → herleving OLP of OLP o.g.v. nieuwe huwelijk indien voordeliger
 - Nieuwe wettelijke of feitelijke samenwoning speelt geen rol
- Verval bij **erfrechtelijke onwaardigheid**

OVERLEVINGSPENSIOEN

STATUTEN

- **Werknemer**
 - OLP
- **Zelfstandige**
 - OLP
- **Ambtenaar**
 - OLP :
 - Langstlevende echtgenoot en ex-echtgenoot zijn gerechtigd op OLP
 - deling pro rato duur van resp. huwelijken

DEELCONCLUSIE

- Pensioenverzekering houdt enkel rekening met de huwelijkse samenlevingsvorm → biedt enkel bescherming **aan gehuwde partners**
- Vooral discriminerend bij **ongelijke taakverdeling en financiële afhankelijkheid** tussen partners, ook al is deze in tijd beperkt
- Bij **reeds verworven rechten** binnen pensioenverzekering, gaat men sturen om de verkeerde redenen: bv. schorsing van EP en OLP bij nieuw huwelijk (daarom keuze voor WS of FS, met minder bescherming)

ARBEIDSONGEVALLENVERZEKERING (cf. BEROEPSZIEKTEVERZEKERING)

ALGEMEEN

Definitie

De arbeidsongevallenverzekering voorziet in de vergoeding (van bepaalde bestanddelen) van de schade veroorzaakt door een arbeids(weg)ongeval.

Toepassingsgebied

- WN
- Ambtenaren
- Niet: Zelfst.

ALGEMEEN

- **Soorten vergoedingen**
 - **Inkomensaanvullende vergoedingen**
 - kostendekkend: ter compensatie van medische kosten, begrafenis kosten, verplaatsingskosten, kosten voor overbrenging van lijk naar begraafplaats
 - **Inkomensvervangende (arbeidsongeschiktheids)uitkeringen**
 - i.f.v. tijdelijke of blijvende arbeidsongeschiktheid
 - i.f.v. gehele of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid
 - gezinssituatie geen invloed!
 - **Renten aan nabestaanden i.g.v. dodelijk AO**
 - nabestaanden in horizontale devolutie
 - nabestaanden in verticale devolutie

RENTE NA OVERLIJDEN

HORIZONTALE RELATIE

LLE met slachtoffer gehuwd op ogenblik AO

- rente = 30% basisloon

LLE niet gehuwd met slachtoffer op ogenblik AO, wel op ogenblik overlijden

- rente = 30% basisloon
 - indien echtgenoten minstens 1 jaar zijn gehuwd op ogenblik van overlijden
 - indien kind geboren uit het huwelijk/kind ten laste

Langstlevende (onderhoudsgerechtigde) ex-echtgenoot

- rente = onderhoudsgeld

Nieuwe relatie/huwelijk → geen impact op de uitkering van de nabestaanderente

RENTE NA OVERLIJDEN

HORIZONTALE RELATIE

Uitbreiding naar langstlevende wettelijk samenwonende partner: 'indien de partners conventioneel een wederzijdse hulpplicht tot stand hebben gebracht, die zelfs na een eventuele breuk financiële gevolgen kan hebben'

1. **samenwoningsovereenkomst** gesloten (notarieel, art. 1478 BW)
 2. m.i.v. conventionele **hulpplicht** tijdens wettelijke samenwoning
 3. m.i.v. conventionele **hulpplicht na beëindiging** van wettelijke samenwoning
(= alimentatieplicht, infra)
- (Slechte) informatieverbreiding: via ambtenaar BS + adviserende rol voor notaris

RENTE NA OVERLIJDEN

VERTICALE RELATIE

- **Kinderen van slachtoffer**
 - rente = 15% van basisloon voor halve wezen (som max. 45%)
 - rente = 20% van basisloon voor volle wezen (som max. 60%)
- **Kinderen van LLE/wettelijk samenwonende partner**
 - Idem
- **Kinderen van feitelijke partner:**
 - worden gelijkgesteld met kleinkinderen indien zij rechtgevend zijn op kinderbijslag uit hoofde van arbeidsprestaties van slachtoffer, d.w.z.:
 - 15% per hoofd (som max. 45%) indien niet in samenloop met eigen kinderen of kleinkinderen
 - 15% per staak indien in samenloop met eigen kinderen of kleinkinderen

Arbeidsongeschiktheidsverzekering

Arbeidsongeschiktheidsverzekering

OMVANG

- ❑ **Definitie:** verleent de gerechtigde een aanspraak op een inkomensvervangende uitkering tijdens de periode van arbeidsongeschiktheid ten gevolge ziekte of ongeval in de privésfeer (<-> arbeidsongeval/beroepsziekte)
- ❑ **Invloed gezinssituatie:** bedrag van de uitkering verschilt naargelang verzekerde personen ten laste heeft

Arbeidsongeschiktheidsverzekering

OMVANG

- ❑ **Bedrag van uitkering** is afhankelijk van:
 - **Omvang van het loon:** voorafgaand aan AO
 - **Periode van AO:**
 - Primaire AO: < 1 jaar
 - Invaliditeit: > 1 jaar
 - **Gezinssituatie:** 3 categorieën

ARBEIDSONGESCHIKTHEIDSVERZEKERING

OMVANG

AO-PERIODE	CATEGORIE. 1 GEZINSHOOFD	CATEGORIE 2 ALLEENSTAANDE	CATEGORIE 3 SAMENWONENDE
Primaire AO (< 1 jaar)	60% v/h brutoloon	60%	60%
Invaliditeit (> 1 jaar)	65%	55%	40%

ARBEIDSONGESCHIKTHEIDSVERZEKERING

OMVANG – GEZINSSITUATIE

- Cat.1 'Gezinshoofd'
 - Gerechtigde die samenwoont met persoon ten laste
 - Gerechtigde die onderhoudsgeld betaalt
- Cat.2 'Alleenstaand' = Gerechtigde zonder personen ten laste met verlies van enig inkomen
- Cat.3 'Samenwonende' = Gerechtigde zonder personen ten laste zonder verlies van enig inkomen

ARBEIDSONGESCHIKTHEIDSVERZEKERING

OMVANG - GEZINSSITUATIE

Gerechtigde die samenwoont met persoon ten laste

- Samenwoning = bewijs rijksregister + gemeenschappelijke huishouding
- Met persoon ten laste:
 - echtgenoot ten laste
 - persoon waarmee men feitelijk gezin vormt en die ten laste is
 - bloed- en aanverwanten tot de 3de graad ten laste
 - bilocatie: kinderen verblijven minstens 2 dagen per week bij verzekerde → verzekerde met gezinslast
 - domicilie niet van belang
 - beide ouders kunnen worden beschouwd als gezinshoofd en hebben dus recht op verhoogde uitkering

ARBEIDSONGESCHIKTHEIDSVERZEKERING

OMVANG - GEZINSSITUATIE

Gerechtigde die onderhoudsgeld betaalt

- grondslag:
 - rechterlijke beslissing
 - notariële akte of onderhandse akte neergelegd ter griffie, opgesteld i.k.v. EOT
- gerechtigde is alleenstaand of samenwonend met personen zonder inkomen en die niet persoon ten laste zijn
- onderhoudsgeld > 111,55€/maand

Werkloosheidsverzekering (cf. overbruggingsrecht)

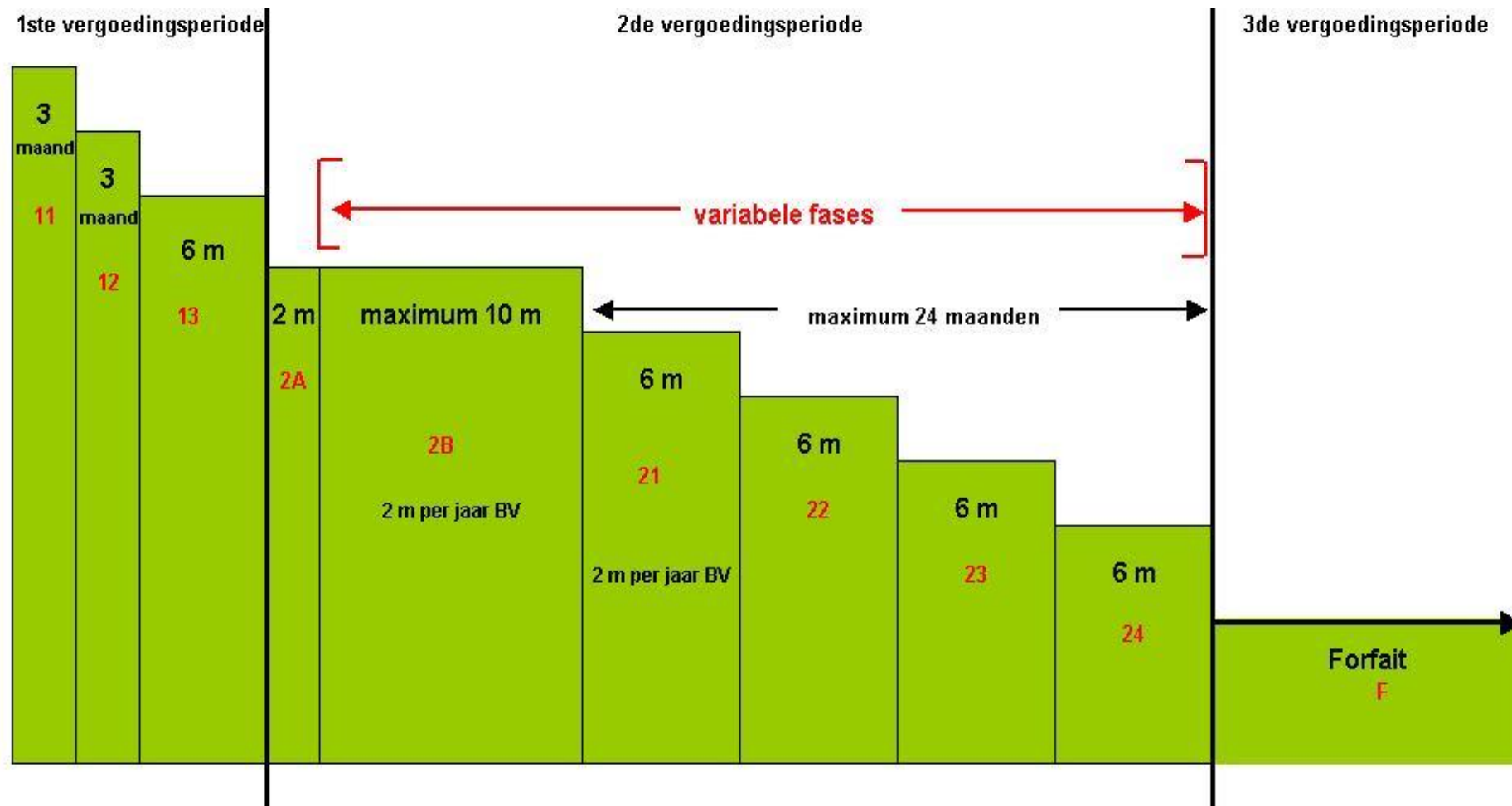
VRIJE
UNIVERSITEIT
BRUSSEL

WERKLOOSHEIDSVERZEKERING

OMVANG

- **Omvang van de uitkering is afhankelijk van:**
 - **gezinstoestand**
 - Cat. 1 WN met personen ten laste ('gezinshoofd')
 - WN die samenwoont met persoon ten laste
 - WN die onderhoudsgeld betaalt
 - Cat. 2 WN die alleen woont of samenwoont met personen zonder inkomen en niet personen ten laste zijn
 - Cat.3 WN die samenwoont met persoon met inkomen = restcategorie
 - **omvang loon:** gemiddeld brutoloon voorafgaand aan werkloosheid
 - **periode van werkloosheid:** degressief

WERKLOOSHEIDSVERZEKERING

WERKLOOSHEIDSVERZEKERING

OMVANG – GEZINSSITUATIE: CATEGORIE 1 ('GEZINSHOOFD')

Gerechtigde die 'samenwoont' met personen ten laste

- 'Samenwonen' = onder hetzelfde dak samenleven + gemeenschappelijke huishouding voeren
 - Werkelijke verblijfplaats is determinerend; inschrijving in bevolkingsregister is weerlegbaar vermoeden
- 'Persoon te laste':
 - echtgenoot ten laste
 - persoon waarmee hij feitelijk gezin vormt en die financieel ten laste is (verklaring in die zin afleggen)
 - kinderen of bloed- en aanverwanten tot de 3de graad ten laste
 - bilocatie : kinderen verblijven minstens 2 dagen per week bij werkloze → werkloze met gezinslast
 - domicilie niet van belang; beide ouders kunnen worden beschouwd als gezinshoofd en hebben dus recht op verhoogde uitkering

WERKLOOSHEIDSVERZEKERING

OMVANG – GEZINSSITUATIE: CATEGORIE 1 ('GEZINSHOOFD')

Gerechtigde die effectief onderhoudsgeld betaalt:

- Grondslag:
 - rechterlijke beslissing
 - notariële akte opgesteld in kader van procedure EOT
 - notariële akte ten voordele van kind
 - ontvangstmachtiging o.g.v. art. 221BW
- Gerechtigde behoort tot cat. 2 (alleenstaande of samenwonend met personen zonder inkomen en niet personen ten laste)
- Onderhoudsgeld moet effectief betaald worden
- Geen minimum bedrag voor onderhoudsgeld

VERZEKERING VOOR GENEESKUNDIGE VERZORGING

VERZEKERING VOOR GENEESKUNDIGE VERZORGING

RECHTHEBBENDEN: ALGEMEEN

Aanduiding van 'rechthebbenden'

- Gerechtigden: *persoonlijk recht*
 - WN/Zelfst./Ambtenaar + gelijkgestelden
 - Weduwen/weduwnaren, mindervaliden, ...
 - 'resident' = restcategorie
- Personen ten laste: *afgeleid recht* dankzij familiale band met gerechtigde

VERZEKERING VOOR GENEESKUNDIGE VERZORGING

RECHTHEBBENDEN: PERSONEN TEN LASTE – WIE?

- **Echtgenoot** van gerechtigde
- **Persoon die samenwoont** met gerechtigde
- **Kinderen** en descendents van gerechtigde of van de echtgenoot/wettelijke of feitelijk samenwonende partner (< 25 jaar)
- **(Stief)ouders** en ascendenten van gerechtigde of zijn echtgenoot

VERZEKERING VOOR GENEESKUNDIGE VERZORGING

RECHTHEBBENDEN: PERSONEN TEN LASTE – VOORWAARDEN?

1. Geen beroeps- of vervangingsinkomen boven vastgestelde grens (uitz.: kinderen)
2. Geen eigen recht op tussenkomst
3. Deel uitmaken van het gezin van de gerechtigde:
 - D.w.z. zelfde hoofdverblijfplaats (rijksregister)
 - Uitzonderingen (*infra*)

VERZEKERING VOOR GENEESKUNDIGE VERZORGING

RECHTHEBBENDEN: PERSONEN TEN LASTE – VOORWAARDEN?

- **Uitzonderingen ‘deel van gezin van gerechtigde’**

- kinderen

- **feitelijk (of van tafel en bed) gescheiden echtgenoot**, indien:

1. Hij instaat voor onderhoud van een kind, of

2. Hij alimentatiegeld geniet, of

3. Hij een aan de feitelijk gescheiden echtgenoot toegekend pensioen geniet (‘pensioensplitsing’)

Opm: kan evenwel opteren persoon ten laste te zijn van nieuwe partner-gerechtigde waarmee hij samenwoont (tenzij verzet echtgenoot-gerechtigde)

VERZEKERING VOOR GENEESKUNDIGE VERZORGING

OMVANG TERUGBETALING MEDISCHE KOSTEN

- Verzekeringstegemoetkoming $\leftrightarrow$ persoonlijk aandeel (= remgeld)
- Tegemoetkoming varieert:
 - Gewone tegemoetkoming
 - Recht op verhoogde tegemoetkoming (gezinssituatie!)
- Maximumfactuur (MAF) (gezinssituatie!)
 - plafond voor remgeld
 - indien plafond bereikt $\rightarrow$ verzekeringstegemoetkoming = 100%
- Invloed gezinssituatie:
 - In rekening te brengen (gezins)inkomsten voor toekenning verhoogde tegemoetkoming/MAF
 - In rekening te brengen remgelden bij MAF
 - Recht op verhoogde tegemoetkoming/MAF geldt voor alle gezinsleden

GEZINSBIJSLAGEN

GEZINSBIJSLAGEN

INLEIDING

- 6de staatshervorming 2014 → bevoegdheid overgeheveld naar de deelstaten
- Voor Vlaanderen: 'groeipakket' in werking op 1/1/2019 voor kinderen na die datum geboren
- Aanknopingsfactor (personele toepassingsgebied): woonplaats (d.i. hoofdverblijfplaats in bevolkingsregister) van het kind
- Losgekoppeld van professioneel statuut
- (Oude) federale regeling van toepassing op kinderen geboren vóór 1/1/2019
→ regeling/situatie is 'vastgeklikt'

VLAAMS GROEIPAKKET (vanaf 1/1/2019)

TOESLAGEN

EIGENLIJKE GEZINSBIJSLAGEN

STARTBEDRAG	BASISBEDRAG	UNIVERSELE PARTICIPATIETOESLAG	ZORGTTOESLAGEN EN/OF SOCIALE TOESLAG
• €1.144,44 • Aan te vragen bij de geboorte	• €166,46 per maand per rechtgevend kind • Ongeacht 'rang' kind en professioneel statuut ouder(s)	• 'schoolbonus' • Afhankelijk v.d. leeftijd v.h. rechtgevend kind • Jaarlijks tussen de €20,81-€62,45	• Maandelijkse verhoging basisbedrag • <i>Zorgtoeslagen:</i> wezen-, zorg- en pleegzorgtoeslag • <i>Sociale toeslag:</i> afhankelijk v.h. gezinsinkomen

VLAAMS GROEIPAKKET

ACTOREN

RECHTGEVEND KIND	BEGUNSTIGDEN
Kind dat een recht op gezinsbijslagen doet ontstaan Voorwaarden: • Wettelijke woonplaats/verblijfplaats in Ned. taalgebied • Leeftijd: ○ tot 18 jaar ○ tot 21 jaar indien ondersteuningsbehoefte ○ tot 25 jaar voor “studenten”	Beide ouders v.h. rechtgevend kind: - Keuze van uitbetalingsactor - Keuze van rekeningnummer - Bij gebrek aan akkoord → jongste begunstigde - Rechtbank Uitzonderingen: • Exclusief ouderlijk gezag → 1 ouder = begunstigde • Kind gehuwd → rechtgevend kind zelf = begunstigde

GEZINSBIJSLAGEN

(OUDE) FEDERALE REGELGEVING: OVERGANGSPERIODE

- (Oude) federale regeling van toepassing op kinderen geboren vóór 1/1/2019
 - basisbedrag wordt vastgeklikt voor resterende duur van KB (omkering van rangen)
 - groepering rond bijslagtrekkende wordt bevroren
 - tenzij wijziging in ouderlijk gezag of opvoedingssituatie → begunstigde aangewezen volgens nieuwe regeling
 - Bijslagtrekkende kan verzoeken om toepassing nieuwe decretale regeling
 - sturingsmogelijkheden zijn verminderd/afgeschaft

GEZINSBIJSLAGEN

DEELCONCLUSIE

- nieuwe regelgeving is eenvoudiger en impact gezinsvorm is miniem:
 - maandelijks basisbedrag en meeste toeslagen zijn gelijk voor elk kind, ongeacht gezinsgrootte, gezinsvorm, rang van het kind
 - sociale toeslag afhankelijk van inkomen: men houdt rekening met de feitelijke gezinssituatie
- weliswaar nog jarenlange toepassing van twee parallelle regelgevingen (Be. en Vl.) door de overgangsregeling
- 'sturingsmogelijkheden' (en dus ook perverse effecten) zijn verminderd
- knelpunten nog te detecteren en analyseren

Bibliografie

- E. ALOFS & E. TIMBERMONT, 'Socialezekerheidsrechtelijke aandachtspunten bij (vermogensplanning voor) nieuw samengestelde gezinnen' in VLN (ed.), *Nieuw-samengestelde gezinnen en cohousing*, Mechelen, Kluwer, 2020, 58-119.
- E. ALOFS, *Gezin en sociale zekerheid. De socialezekerheidsrechtelijke gevolgen van notariële gezinsdossiers*, Herentals, KnopsPublishing, 2015, 103-157.
- E. ALOFS, 'Enkele socialezekerheidsrechtelijke aspecten inzake successieplanning: uitkeringen na overlijden' in VLN (ed.), *Het erfrecht in al zijn aspecten*, Mechelen, Kluwer, 2015, 213-243.
- E. ALOFS, 'Gezin en sociale zekerheid' in VLAAMSE CONFERENTIE BIJ DE BALIE TE GENT (ed.), *Personen- en familierecht*, Antwerpen, Larcier, 2015, 1-57.
- E. ALOFS & G. VAN LIMBERGHEN, 'De hervorming van het overlevingspensioen in het kader van de bescherming van de langstlevende echtgenoot: van overlevingspensioen naar overgangsuitkering', *T.Fam.* 2015, 34-40.
- E. ALOFS, 'Socialezekerheidsrechtelijke aspecten van notariële gezinsdossiers' in G. VERSCHULDEN (ed.), *Rechtskroniek voor het Notariaat – Deel 24*, Brugge, die keure, 2014, 1-52.
- E. ALOFS en G. VAN LIMBERGHEN, 'De hervorming van het overlevingspensioen en het belang daarvan voor de notariële praktijk' in E. ALOFS, H. CASMAN en A. VAN DEN BOSSCHE (eds.), *Liber Amicorum André Michielsens*, Kluwer, 2014.
- E. ALOFS, 'De uitbreiding van de schadeloosstelling overeenkomstig de resp. regelingen inzake arbeidsongevallen, beroepsziekten en het asbestfonds naar wettelijk samenwonende partners', *NFM* 2009, 311-327.

Prof. dr. Elisabeth Alofs
Elisabeth.alofs@vub.be
0495/62.95.12

VRIJE
UNIVERSITEIT
BRUSSEL